

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๘/๒๕๕๘

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทยเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๘ แต่เป็นวันหยุดราชการจึงครบกำหนดในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๘

วันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ พรรคประชาชนไทยแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคจำนวน ๖ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่จังหวัดตราด สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่จังหวัดขอนแก่น สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่จังหวัดสระบุรี สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่จังหวัดนราธิวาส สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่จังหวัดกำแพงเพชร และสาขาลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบแล้วได้ความว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ถูกต้องตามกฎหมาย จึงรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๘ นอกจากนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้คณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติพิจารณาการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติดังนี้

การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เห็นว่าแม้ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคและผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเลือกตั้ง แต่ข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๕๕ กำหนดให้การจัดตั้งสาขาพรรคให้พิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือในเขตเลือกตั้งนั้น กรณีจึงถือได้ว่าไม่ขัดกับข้อบังคับพรรคดังกล่าว ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ปรากฏว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกเป็นประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่าไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค ประกอบกับนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค

โดยมีภูมิลำเนาตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ จึงทำให้การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ มีตำแหน่งคณะกรรมการสาขาพรรคไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕

การจัดตั้งสาขา ลำดับที่ ๖ ปรากฏว่า นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คณะกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ จึงมีตำแหน่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕

นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยมีสาขาพรรคการเมืองเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา เป็นการไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำร้องให้พรรคประชาชนไทยเพื่อชี้แจง

พรรคประชาชนไทยโดยนายไทกร พลสุวรรณ หัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่าการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ มีคณะกรรมการสาขาพรรคจำนวนสิบสามคนซึ่งตามข้อบังคับพรรคประชาชนไทย ข้อ ๕๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่านายบุญหลาย บุญบุตร ไม่รับตำแหน่งประธานสาขาพรรคและนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรก็ตาม ก็ยังคงมีจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑๑ คน ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย นอกจากนี้หากนายบุญหลาย บุญบุตร จะไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕

นายบุญหลาย บุญบุตร จะต้องแจ้งการลาออกจากตำแหน่งประธานสาขาพรรค และจะต้องได้รับอนุญาตจากพรรคเสียก่อน จึงจะถือว่าเป็นการลาออกจากการเป็นประธานสาขาพรรคโดยสมบูรณ์ ยิ่งกว่านั้น พรรคประชาชนไทยมีหนังสือลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ยืนยันว่า ได้รับการยืนยันจากนายบุญหลาย บุญบุตร ในการรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค หากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เชื่อก็สามารถเรียกสอบสวนใหม่ได้

การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่า นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ มีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จะครบต่อเมื่อถึงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคนั้น คำร้องขอยุบพรรคของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ซึ่งในขณะที่ยื่นคำร้องนั้น คุณสมบัตินายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ครบถ้วนตามกฎหมายแล้ว นอกจากนี้คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ มีสิบสามคน หากขาดคุณสมบัติไปเพียงหนึ่งคนก็ไม่ทำให้การเป็นสาขาพรรคเสียไปเพราะข้อบังคับพรรค ข้อ ๕๕ ระบุให้มีคณะกรรมการบริหารสาขาพรรคเพียงเจ็ดคน จึงเห็นว่า มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับเฉพาะคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเท่านั้น ไม่บังคับถึงคณะกรรมการสาขาพรรค ดังนั้นสาขาพรรคลำดับที่ ๖ จึงเป็นสาขาที่ถูกต้อง ตามกฎหมายขอให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ว่าพรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคจำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๘๕ คน แต่จากการตรวจสอบข้อมูลในแผ่นดิสต์เก็ตที่พรรคประชาชนไทยส่งมา พบว่าจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยมีเพียง ๕,๑๕๑ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบข้อมูลบุคคลของสมาชิกพรรคประชาชนไทย จำนวน ๕,๑๕๑ คน ผลการตรวจสอบสรุปได้ ดังนี้

- (๑) จำนวนข้อมูลทั้งหมด ๕,๑๕๑ รายการ
- (๒) ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน ๕๓๔ รายการ
- (๓) ปกติ ๔,๕๓๗ รายการ
- (๔) ตาย ๕๓ รายการ
- (๕) ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิก ๒๗ รายการ

นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้พรรคประชาชนไทยจัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบเลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๕๓๔ รายการ เพื่อยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริงภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่พรรคประชาชนไทยไม่จัดส่งเอกสารดังกล่าวให้แก่ นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงพิจารณาจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยเท่าที่ตรวจสอบพบจำนวน ๔,๕๓๗ คน ดังนั้น เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ พรรคประชาชนไทยมีสมาชิกเพียง ๔,๕๓๗ คน เมื่อพรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายไทกร พลสุวรรณ หัวหน้าพรรคประชาชนไทย ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๘ ว่าพรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

พิเคราะห์แล้ว เห็นสมควรวินิจฉัยก่อนว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยมีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป หรือไม่ ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๘๕ คน พร้อมส่งแผ่นดิสต์เก็ทให้ด้วยแต่จากการตรวจสอบข้อมูลในแผ่นดิสต์เก็ท พบจำนวนสมาชิกมีเพียง ๕,๑๕๑ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบข้อมูลบุคคลของสมาชิกพรรคประชาชนไทยจำนวน ๕,๑๕๑ คนแล้วสรุปผลได้ว่า ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน ๕๓๔ คน ดาย ๕๓ คน ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิก ๒๗ คน ปกติ ๔,๕๓๗ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้พรรคประชาชนไทยจัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกจำนวน ๕๓๔ คน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริง แต่พรรคประชาชนไทยไม่จัดส่งเอกสารดังกล่าวให้แก่ นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในกำหนด และในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พรรคประชาชนไทยยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าพรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งกล่าวหาว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย

พรรคประชาชนไทยมีสมาชิกไม่ถึงห้าพันคน พรรคประชาชนไทยไม่นำสืบหักล้างข้อกล่าวหาดังกล่าว จึงต้องฟังว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกถึงห้าพันคนตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจึงมีเหตุที่จะตั้งยุบ พรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนข้อกล่าวหาอื่นตามคำร้องไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาชนไทย และแจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ